
Rekviem över en granskningsrapport

I en artikel ovan och i en längre, otryckt uppsats kritiserar professor Sören Wibe vår bok *Kunskap för välstånd* (Stockholm 2000). Vi har av redaktionen för *Ekonomisk Debatt* beretts möjlighet att svara. Vi finner att Wibes inlägg innehåller allvarliga brister i databehandling, analys och tolkning av bokens budskap och slutsatser. I sitt polemiska nit brister Wibe också vad gäller sedvanliga etiska och metodologiska principer för vetenskapligt arbete. Vår artikel nedan innehåller också ett kort svar på inlägget av professor Roland Andersson.

Ett utmärkande drag i den nya ekonomin är geografisk koncentration. Det visar empiriska undersökningar som genomförts i både USA och Europa. Det tycks finnas betydande agglomerativa krafter bakom den utveckling vi ser omkring oss, större krafter än de som ledde till koncentrationer i det väl kända traditionella industrisamhället med dess industristäder och bruksorter. Kring frågan om vilka faktorer som ger fördelar (localized capabilities) i vissa regioner och på vissa platser har en rad ekonomer och geografer utvecklat uppmärksammade teorier under senare år. Denna utveckling och dessa teoribildningar utgör en viktig bakgrund till de undersökningar vi kortfattat presenterar i vår bok, *Kunskap för välstånd: Universiteten och omvandlingen av Sverige* (2000), och som kommer att redovisas mer utförligt i den större bok vi håller

SVERKER SÖRLIN är direktör och forskningsledare, Institutet för studier av utbildning och forskning (SISTER), Stockholm, och professor, Institutionen för historiska studier, Umeå universitet. GUNNAR TÖRNQVIST är professor em, Institutionen för kulturgeografi och ekonomisk geografi, Lunds universitet.

på att färdigställa tillsammans med medarbetare i vårt internationella projekt.¹

En annan bakgrund till våra studier är den omfattande offentliga debatt, som ägnats den roll som högre utbildning och forskning antas spela för den svenska industrins konkurrensförmåga internationellt och framförallt debatten om universitetens och högskolornas betydelse som starka drivkrafter bakom regional utveckling och förnyelse. Denna bakgrund ägnar Sören Wibe föga uppmärksamhet i sin kritiska granskning. Även andra betydelsefulla delar av boken väljer Wibe att i stort sett förbigå med tystnad. Han koncentrerar sig på ett enda av bokens 10 kapitel, kapitel 7, som har rubriken "Var äger industriell förnyelse rum?".

Som framgår av vår egen framställning, finns det en rad arbeten som vi funnit vara av speciellt teoretiskt intresse inför våra egna undersökningar. Inför en granskning av det Sören Wibe skriver om våra analyser i kapitel 7 finns det särskild anledning att stanna inför ett av dessa: Attila Vargas bok *University Research and Regional Innovation: A Spatial Econometric Analysis of Academic Technology Transfer* (1998). Där finns en noggrann genomgång av de problem som är förknippade med regionala analyser baserade på tvärsnittsdata. Det är med tanke på dessa problem som vi — en av oss sedan gammalt kvantitativt skolad geograf — närmar oss denna typ av studier med stor försiktighet, samtidigt medvetna om att statistiska metoder gör det möjligt att på ett kontrollerbart sätt "sortera" stora mängder data och göra dem överblickbara.

---

¹ Enligt våra ursprungliga planer skulle den internationella boken ha publicerats före vår svenskt orienterade bok, vilket i hög grad skulle ha underlättat vårt eget arbete. Men andra engagemang och sjukdom ledde till att utländska bidrag försenades så att vi ansåg det nödvändigt att kasta om i publiceringsordningen.

Varga konstaterar att det finns betydande geografiska klusterbildningar inom det han uppfattar som den nyskapande industrin i USA. Han anser sig kunna visa att de finns påtagliga statistiska samband mellan antalet nya produktinnovationer och utgifter för universitetsforskning i amerikanska regioner (125 Metropolitan Statistical Areas). *Men bara i stora täta regioner*, dvs regioner med minst en miljon invånare och minst 30 000 studenter. I mindre regioner går det inte att påvisa sådana samband. Vi instämmer inte till fullo i de tolkningar av resultaten som Varga gör, utan skriver följande på s 157 i vår bok:

”Från en svensk utgångspunkt skulle vi vilja tolka de beskrivna forskningsresultaten på följande sätt. Vi skall inte vänta oss *direkta* kausala samband mellan den geografiska fördelningen av universitetens forskning och den nyskapande industrins lokalisering. De samband som finns är komplexa och ligger så att säga ”inbäddade” i den mångfald och komplementaritet som ofta finns i större städer, eller i deras närhet.”

Så gott som alla regionala analyser i vår bok är kopplade till kartor, något som Sören Wibe inte ägnar någon uppmärksamhet i sin framställning. I kapitel 6 — som ägnas tillgängligheten till högre utbildning, studentrekrytering och de högt utbildades arbetsmarknad — används 111 sk lokala arbetsmarknadsområden som indelningsgrund. I kapitel 7, som behandlar industrins utveckling, används 70 sk arbetsmarknadsregioner (A-regioner). Orsaken till det senare valet är bl.a. de sekretessbestämmelser som gäller för SCB:s industristatistik. Principen är att enskilda företag och arbetsställen inte skall kunna identifieras.² När statistik från kapitel 6 och 7 förs samman för statistiska jämförelser används genomgående de 70 A-regionerna som telement.

Sören Wibe raljerar kring vårt potentialbegrepp. Potentialer är mått på tillgänglighet och åtkomlighet. Potentialberäkningar används inom geografisk forskning

(och för övrigt också bland ekonomer alltsedan 1950-talet) för att komma tillrätta med något vi skulle kunna kalla för ett ”gränsproblem”. Svenska regioner kan inte behandlas som i förhållande till varandra slutna rum. Ungdomar, för att ta ett exempel, som lever i en av de regioner vi studerar är naturligtvis inte hänvisade enbart till utbildningsplatser som eventuellt finns i den egna regionen.

Med potentialer beräknas tillgängligheten i förhållande till *alla* enheter som ingår i utbildningssystemet. Det betyder att även regioner som själva saknar utbildningsplatser ändå har en viss utbildningspotential. Det betyder också att exempelvis de stora universiteten och högskolorna i Stockholm, Göteborg och Lund/Malmö tillåts påverka tillgängligheten över hela landet, dock i allt mindre grad med växande avstånd. (Se potentialmodellen på s 127 i vår bok.) Forskningspotentialer beräknas på samma sätt.

I sin artikel skriver Sören Wibe: ”Det mest betänkliga ligger i problemet att mäta avståndet. I vilken enhet mäter man egentligen X? Är det mil, km, meter eller millimeter? På min direkta fråga fick jag svaret att det troligen var kilometer.”

Det är kilometer som använts. Men det spelar faktiskt ingen roll vilken måttenhet som används, förutsatt att man använder *samma* enhet genomgående vid mätningarna av alla avståndsrelationer. Sedan kan det vara en smaksak var man vill sätta decimalkommat. Det är de relativa skillnaderna mellan observationerna som redovisas på kartor och i diagram. En annan fråga som dock är relevant, men som Wibe inte alls berör, är den lutning som avståndsgradienten bör ha, dvs hur stor betydelse ”avståndsfraktionen” skall tillmätas. Lutningen kan regleras med en exponent i anslutning till *d*, det som Wibe kallar X. Vi har inte använt någon

² Den som vill utnyttja rådata fördelade på arbetsplatser och mycket detaljerad branschnivå måste själv vända sig till SCB och personligen förbinda sig att inte sprida detaljuppgifter vidare. Det står varje forskare fritt att göra så.

avståndsexponent, vilket har stöd av de iakttagelser som kan göras på de svenska rekryteringsmönstren.

Vi är nu framme vid en grundbult i Sören Wibes artikel. Han skriver: "Jag har granskat Sörlin och Törnqvists analys lite närmare. Det finns avgörande och generande enkla misstag i databehandlingen och starka invändningar kan göras mot den analysmetod man använder. Det är faktiskt på det viset att författarnas data och analys visar precis motsatsen vad de själva tror och argumenterar för."

En utgångspunkt för Wibes fortsatta bevisföring är den *Figur 1* som han återger i sin uppsats (från vår bok, s 171). Diagrammet bygger, som alla andra figurer av detta slag i vår bok, på två fördelningskartor. *Den ena* visar den forskningsintensiva industrins relativa fördelning på regioner (figur 7.4, s 166) i detta fall mätt i sysselsättning. Men det finns också en karta (figur 7.5, s 167) som visar fördelningen av industrins förädlingsvärdet. Den senare visar större koncentration till Stockholm än den förra.³ *Den andra* kartan visar den offentligt finansierade forskningens relativa fördelning på regioner, mätt som potentialer av skäl som angivits ovan (figur 6.4, s 130). Redan visuella jämförelser mellan de två kartorna visar på skillnader i fördelningsmönstren. Det är för att kunna analysera dessa skillnader närmare som diagrammet återgivet i Wibes uppsats har konstruerats.

I en regressionsanalys representerar den streckade linjen de värden som man skulle kunna förvänta sig om det förelåg ett statistiskt signifikant samband mellan de två variablerna. Så är som synes inte fallet, och det hade egentligen inte behövts någon regressionslinje för att visa det. Samvariationerna är enligt vår uppfattning mycket svaga. Stockholm drar i väg genom ha en mycket större koncentration av forskningsintensiv industri än man skulle kunna förvänta sig med tanke på forskningsresursernas lokalisering. Där finns hälften av industrin men bara drygt 20 procent av den offentliga forskningen

inom räckhåll. Ovanför linjen finns också Linköping, och gamla industristäder som Västerås och Örebro. Här har några stora företag, i flera fall långt innan det fanns högskolor/universitet i dessa städer, valt att lokalisera några av sina forskningsintensiva delar. Universitetsorter som Göteborg, Malmö/Lund, Uppsala, Umeå och Luleå å andra sidan hade fram till mitten av 1990-talet inte utvecklats till stora agglomerationer för forskningsintensiv industri. Fortsatt forskning får visa om situationen håller på att förändras.

Alla 70 A-regionerna är naturligtvis med i analysen. De mindre "upplöses" inte i ett grått moln som Wibe påstår. Däremot klumpar de ihop sig nära origo i diagrammet. De blir svåra, för att inte säga omöjliga, att urskilja, än mindre namnge, med den förstoring som bokformatet medger. Men de finns att beskåda på våra kartor, där de ligger glest.⁴

Innan vi upprepar hur vi själva tolkat diagrammet, är det av vikt att observera att vi har andra studier redovisade i boken att stödja oss på än de som Sören Wibe väljer att beröra. Som exempel kan nämnas nyföretagandets omfattning och utvecklingen av småföretag i olika delar av landet. Det är också viktigt att se på hur de bilder vi återger i boken förändrats under 1990-talet och under perioden 1985-1996. Vi skriver om detta sammanfattningsvis:

"Det finns anledning att tolka de resultat som redovisats försiktigt. De samband vi söker är mer komplexa än enkla regressionsanalyser kan visa. Vi har endast förmått studera några valda aspekter på

³ Det måste i detta sammanhang understrykas att uppgifterna avser arbetsställen, inte företag som Roland Andersson påstår i *Ekonomisk Debatt* 5:2000 (se s 165 i vår bok). Om vi utgår från statistik fördelad på företag, finns 76 procent av den forskningsintensiva industrin i Stockholm.

⁴ Ett sätt att komma ifrån hopklumpningar av detta slag kan vara att arbeta med logaritmerade värden eller logaritmiska skalor på diagrammets axlar. Vi har emellertid flera invändningar mot ett sådant förfaringssätt.

näringslivsförnyelse – nyföretagandet och den forskningsintensiva industrins utveckling. Andra aspekter som kan vara intressanta och viktiga, t ex kunskapsutveckling och konkurrenskraft i övriga näringslivet och deras eventuella koppling till universiteten, har här inte varit möjliga att behandla. *Under alla omständigheter tyder variationen i nyföretagandets regionala omfattning och karaktär och den forskningsintensiva industrins regionala utveckling inte på att det finns några enkla samband mellan universitetens verksamhet och dynamiken i regioners näringslivsutveckling.*”(s 174)

Trots att vi visste att en kunskapsbaserad ekonomi kännetecknas av geografisk koncentration, blev vi överraskade när vi såg omfattningen av koncentrationen till Stockholm. Samtidigt har våra studier lett fram till övertygelsen att det inte i första hand är den offentligt finansierade forskningen och utbildningsresurserna i sig som bidragit till denna utveckling. Det finns andra faktorer och kvaliteter som i samverkan med forskning och utbildning skapat en dynamik som gör Stockholmsregionen, och eventuellt en i framtiden integrerad Öresundsregion, till tillgångar för små länder i ett brett internationellt perspektiv. Det är om detta, och de möjligheter som trots allt finns i många mindre regioner, som senare delen av vår bok handlar och därmed bereder väg för den fortsatta forskning vi planerar.

Men på denna väg följer Sören Wibe inte med oss. Han väljer att försöka misstänkliggöra vår forskning genom att skapa en hemmagjord variant av figur 1. Den återges som *Figur 2* i Wibes uppsats. Wibe plockar ut de 63 regioner som finns inom den markerade ytan nära origo och summerar värdena för industrins omfattning och forskningspotentialerna i dessa regioner. Men potentialer låter sig inte summeras på detta sätt. Varje enskild regions potential får ett eventuellt tillskott inte bara från den egna regionen utan också från andra regioner, ett tillskott som antas avta med avståndet. Om man nu

som Wibe gör, börjar slå samman spridda regioner måste avståndsrelationer hela tiden räknas om, hur nu det skall gå till. Att ”Regionerna” i *Figur 2* har mycket större forskningspotential än alla universitetsregioner, inklusive Stockholm, torde till stor del bero på att åtskilliga av de 63 små regionerna ligger förhållandevis nära våra stora universitet.

Men låt oss för att komma vidare bortse från att det inte är möjligt att på detta sätt addera potentialer och anta att Sören Wibe i stället adderat andra mått på forskningens omfattning, t ex antal forskare eller ekonomiska investeringar i forskning som diskreta värden för enskilda regioner. Sannolikt hade ”Regionerna” då inte hamnat där de nu ligger i diagrammet utan fortfarande på samma höjd men betydligt närmare origo.

Men även efter en sådan förändring tar sig seriösa forskare för pannan. De 63 regioner Wibe slår samman ligger spridda inom ett av Europas till ytan största länder med avstånd som mellan Skåne och Sicilien. Om vi sedan går tillbaka till någon av våra kartor, var på dessa skulle Wibe vilja placera denna nya skapelse? Det enda rimliga alternativet är någonstans i Mälardalen. Där finns hälften av den forskningsintensiva industrin i de 63 regioner som Wibe väljer att slå samman. Det är i själva verket så att av industrin i dessa 63 regioner finns 56 procent i stockholmsnära regioner och inte mindre än 85 procent i de 15 största. I övrigt är det ganska tomt. (Figurerna 7.4 och 7.5, ss 166 och 167, i vår bok.)

Skulle Sören Wibe kunna tänka sig ett motsvarande förfaringssätt i en tidsserieanalys? Låt oss anta att den omfattar svenskt 1900-tal med årliga uppgifter om hur BNP vuxit. Skulle Wibe då kunna tänka sig att välja ut några av de sämsta åren spridda över tiden, slå deras tillväxtsiffror samman och hävda att det i första hand är de som stått för svensk tillväxt under förra seklet?

I *Figur 3* gör Wibe en regressionsanalys på tre aggregat av observationer. Någon-

ting sådant har vi aldrig tidigare sett. Dessutom räknar han fel. En korrekt regressionslinje lutar åt andra hållet. Stockholm/Uppsala ligger ovanför den korrekta linjen och "Regionerna" och de "Gamla universiteten" ligger under. Det antydda sambandet är inte positivt utan negativt.

Wibe störs alldeles särskilt av vår diskussion om den geografiska fördelningen av forskningsresurser. Han tycks tro att vi som "huvudslutsats" (Wibes egen värdering) kommit fram till att "Resurserna till Stockholmsregionen bör...förstärkas". Som belägg för detta citerar han *Ekonomisk Debatts* recensent (!) och en debattartikel som vi publicerade i *Dagens Nyheter* (2000-04-05), där vi på ett ställe talar om "underfinansiering" i Stockholm, vilket f.ö. avsåg forskning och utbildning tillsammans. (Artikeln blev i sista stund kraftigt avkortad, och redaktionens rubrik och ingress slog an en väl alarmistisk ton, vilket vi beklagar.)

Vår argumentering är dock en helt annan och mer nyanserad än den som Wibe suggererar. Det enda ställe i boken (ss 264-65) där vi explicit formulerar oss om resursfördelningen lyder som följer:

"Av vår analys i denna bok framgår att det är rimligt att storstadsregionen bör ha sin del av resurserna. Stockholm svarar för en stor del av det högteknologiska nyföretagandet och det är en angelägenhet av yttersta vikt för hela landet att denna region fungerar väl. - - - Stockholm och dess omgivning skiljer sig från alla andra orter i det svenska systemet också därigenom att denna region kan fungera som målpunkt för stora internationella forskningsinvesteringar och lokaliseringar av utvecklingsenheter. Resurserna till Stockholmsregionen bör därför snarare förstärkas. För detta talar även de stora regionala skillnaderna inom Stockholmsregionen. Dessa kan motverkas genom ett bättre samspel inom regionen. Vi har inte undersökt denna möjlighet i vår forskning, men vi vill ändå pröva tanken att nya, stora forskningssatsningar i Stockholmsregionen skulle riktas till södra

Stockholm och komplettera utbildnings-satsningarna på Södertörn."

Det handlar alltså ingalunda om någon ensidig plädering för forskning i storstäder, vilket ingen som läser boken heller kan inbilla sig. Vi fortsätter omedelbart texten med denna precisering:

"Stockholm är alltså viktigt, men vår uppfattning är att det nationella effektivitetsargumentet, som talar för satsningar i Stockholm, ändå måste ha en gräns. Landet får inte bli alltför regionalt splittat."

Vi har funnit det nödvändigt att citera ganska utförligt ur vårt eget arbete för att göra det möjligt för dem som inte läst vår bok att självständigt bilda sig en uppfattning om huruvida Wibes anklagelser och kritik har något fog för sig.

Vi gör det också för att visa att Wibe inte drar sig för att välja citat på ett försåtligt sätt och bortse från motinstanser i texten. Han framför för egen del en lång rad beskyllningar – vilka är mer långtgående och till formen grövre i den otryckta uppsats han hänvisar till – om bristande vetenskaplighet, metodisk oskicklighet och rentav att vi skulle med våra begrepp ha vilselett och manipulerat både läsare och finansiärer. Men sanningen är den att medan inte en enda av hans beskyllningar visar sig ha någon grund i verkligheten, så presterar han själv tyvärr talrika övertramp mot etiska och metodologiska principer för vetenskapligt arbete.

Till Wibes brister hör hans oförmåga, eller ovilja, att läsa innantill. Att han tyvärr haft svårt för diagram och kartor har vi visat i det föregående. Hans missförstånd av texten är inte mindre besvärande för honom. Eftersom Wibe fått för sig att vi driver en tes om enkla samband mellan ökade forskningsresurser och regional avkastning i storstäder (vi visar ju tvärtom att sådana samband inte kan tas för givna och att de praktiskt taget aldrig är enkla, inte heller i små miljöer), så tycker han sig se en motsägelse mellan att forskningspotential omfördelats bort från större städer samtidigt som det är i Stock-

holm som den forskningsintensiva industrin växer. Wibe: ”Då det gäller förändringarna så har man alltså funnit att man minskar forskning (etc) i storstäderna, så ökar (den forskningsintensiva) industrin på dessa orter.”

Men Wibe har läst fel. Det handlar om omfördelning av andelar (potentialer igen). Samtliga regioner, inklusive storstadsregionerna, har ökat sin forskningsverksamhet. Hade Wibe tittat efter på kartan på s 131, skulle han ha sett att Stockholm (men inte Göteborg och Malmö-Lund) inte bara ökat i absoluta tal utan rentav ökat sin andel av forskningen (egentligen sin forskningspotential), låt vara marginellt. *Både forskning och forskningsintensiv industri växer alltså i Stockholmsregionen.* Det finns ingen motsägelse att angripa. Wibe kämpar i sin not 9 mot en månghövdad datahydra som bara finns i hans egen fantasi.

Wibes ”granskning” är en ensidig och ganska olustig polemik av en forskare som vi vet kan bättre än så. Kanske är Wibe bara besviken över att de resultat vi nått kan tolkas så att många regioner ute i landet framstår som ”hälleberg” (Wibes ord), där forskningens och utbildningens sådd knappt ger kornet tillbaka. Det borde han inte vara. *Tillväxt och välstånd är inte den enda anledningen att utveckla högskolorna.* Och att den FoU-intensiva industrin, liksom nyföretagandet, växer mest i Stockholm är ett empiriskt faktum som varken vi eller Wibe kan ändra på.

Att vi måste avföra Wibes granskning som prov utan värde betyder fördenskill inte att vi upplever vår egen analys som oproblematiserad eller invändningsfri. Vi är medvetna om att det finns andra framgångsmått för regional utveckling, även om dem vi arbetat med är väl förankrade i den teoretiska litteraturen. Vi är också på det klara med att åtskilliga effekter av FoU-satsningar tar lång tid, och att högskolemiljöer i framtiden kan utveckla mer dynamiska effekter än de hittills gjort. Det finns också i vårt forskningsprojekt andra data, ännu inte publicerade, som ger en

delvis annan bild av de regionala effekterna, men inte några som ändrar huvudmönstret.

En ytterligare punkt som är värd att diskutera är normativ och gäller hur lokal och regional tillväxt skall kunna åstadkommas och vilken roll högskolorna kan spela därvidlag. Det är denna som Roland Andersson snuddar vid när han i sitt inlägg här ovan invänder mot en kort formulering vi har (s. 88) om medlen för sektorsforskning, som i Sverige i en världsunik omfattning går till universiteten, och bara i begränsad utsträckning till institut och näringsliv. Vi är inte ensamma om att resa denna fråga. I närings- och forskningspolitiska kretsar i många enskilda länder, och inom EU, funderar man på hur sektorernas forskningsstöd bäst skall hanteras och på hur sektorsforskningens insatser skall utvärderas. Det är tämligen enkelt att fastställa akademisk excellens. Men om syftet med forskningen också varit att bidra till ekonomisk och teknisk utveckling, borde givetvis även detta utvärderas. Så sker emellertid i betydligt mindre utsträckning, och metoderna är trubbiga.

Frågan är aktuell även i Sverige. Utredningen *Forskning 2000* (1998) tog en radikal position och ville lägga i stort sett alla sektorsforskningsmedel under en forskarstyrd organisation, vilket skulle göra det redan extrema Sverige ännu extremare. Den nu liggande forskningspropositionen, *Forskning och förnyelse* (Prop. 2000/01:3), har återupprättat balansen och stärkt grundforskningen men med en bevarad och kraftfull roll för sektorsforskningen. Gränserna mellan grundforskning och tillämpad forskning är heller inte längre lika klara som de en gång var (eller ansågs vara).

Den linjära modellen, som ekar i Anderssons inlägg, är ingen bra metafor för vår tids näringslivsförnyelse. Kring de nya formerna för samspel med näringsliv och samhälle kretsar andra delar av vårt forskningsprogram, och en av produkterna från det, Nathan Rosenbergs och

Magnus Henreksons bok *Akademiskt entreprenörskap* (SNS Förlag 2000), är ett utmärkt belägg för att verkligheten när det gäller att förvandla forskning till välstånd inte är riktigt så enkel som Roland Andersson framställer den i sitt inlägg. Anderssons artikel slår eljest in öppna dörrar; han kan finna många ytterligare exempel på sina egna övertygelser i vår bok. Att vi skulle driva någon "tes" om att excellens i forskning inte längre skulle vara något att sträva efter, och att vi "polemiserar...mot universitetsforskarnas inriktning på internationella publiceringar", är givetvis oriktigt. Meningarna på sidan 88 lämnar inget stöd för en sådan tolkning, lika litet som någon annan textrad i boken.

Vi måste medge att samtidigt som vi känt tillfredsställelse över att vår bok blivit läst och diskuterad, så har vi känt bedrövelse över det tonläge med vilket Sören Wibe angripit oss. Varför gör han så? Han hänvisar till att vår bok har "en sådan politisk betydelse". Som politiker vet kanske Wibe mer om det än vi gör som forskare. Men vill han inte att forskare skall föra sina resultat till torgs och bidra till samhällsdebatten? Själv brukar Wibe inte vara nödbedd när det gäller debattinlägg i blandade ämnen (vilket vi inom parentes sagt uppskattar).

Bland alla anklagelser är detta nog det som gjort oss mest ledsna. En svensk professor, själv flitig debattör, ifrågasätter det öppna samhällets institutioner för debatt, prövning och analys. "Min rapport reser allvarliga frågor om den vetenskapliga granskningsprocessen i landet", hävdar Wibe självsäkert (citatet återfinns i hans opublicerade uppsats), och skyndar sig sedan att läxa upp tio forskningsfinansiärer för att vår analys "kunnat passera" och talar om bristande sakgranskning.

Själva bekänner vi oss hellre till den tradition inom svensk forsknings- och utbildningspolitisk debatt som intagit en öppen och välkomnande hållning till bidrag från forskarna. Under hela efterkrigstiden, alltifrån Gunnar Myrdals klas-

siska skrift *Universitetsreform* (1945), har tongivande natur- och samhällsforskare från sina ämnesmässiga och andra utgångspunkter och erfarenheter sökt utveckla och förbättra den viktiga gemensamma tillgång som vårt system för högre utbildning och forskning utgör. I detta arbete är den på vetenskaplig grund vilande debattboken, tillgänglig för en bredare läsekrets, fortfarande en fungerande genre. Såvitt vi kan erinra oss är Sören Wibe den förste som offentligt tagit avstånd från denna tradition och hellre vill att nya idéer och policyrelevanta förslag skall hejdas innan de nått tryckpressarna. Vi föredrar det öppna och respektfulla samtalet.